

V PREDDVORU SO PODELILI NAJVIŠJA PRIZNANJA PZS ZA LETO 1998

ŠTIRJE DOBITNIKI SVEČANIH LISTIN

V hotelu Bor v Preddvoru je bila lanskega 5. decembra slovesnost, na kateri so nekaterim najzaslužnejšim slovenskim planincem podelili najvišja priznanja Planinske zveze Slovenije, Svečano listino in Spominsko plaketo za leto 1998. Prvo so prejeli štirje, drugo 12 slovenskih gornikov. Svečano listino, ki je najvišje možno priznanje osrednje slovenske planinske organizacije svojim članom, so lani prejeli **Maks Dimnik** iz Planinskega društva Jesenice, **Alojz Jan** iz PD Gorje, **Božidar Jordan** iz PD Polzela in **Franc Salberger** iz PD Dovje-Mojstrana.

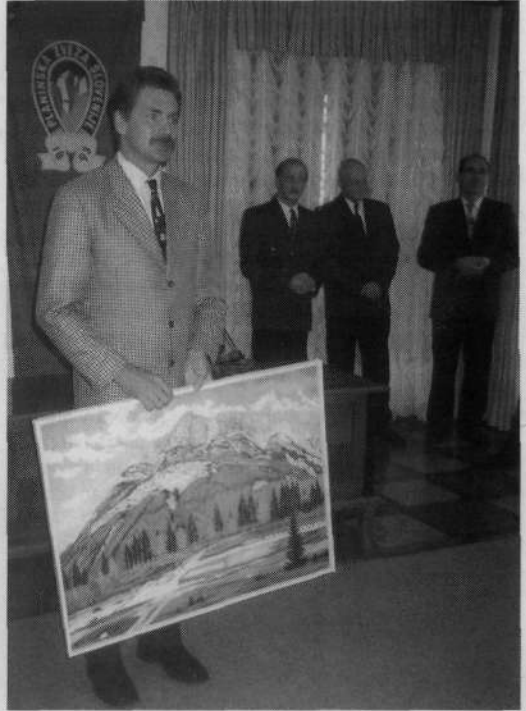
Slovesnost so uvedli pevci Kranjskega kvinteta s slovensko planinsko himno Oj, Triglav, moj dom, ki so jo v poročni dvorani zbrani nagrajenci in gostje ter člani Upravnega odbora PZS, ki so imeli pred tem svojo zadnjo lankoletno sejo, kajpada poslušali stoje, kot se pri himni spodobi. **Slavica Bučan** iz Radia Kranj, ki je vodila celotno prireditev, je zatem povabila k mikrofonu župana občine Preddvor **Mirana Zadnikarja**. Ta je med drugim poudaril velik pomen, ki ga ima planinstvo v preddvorski velik del tudi »planinski« občini in seveda čestital nagrajencem.

STO LET PLANINSTVA

O planinstvu v Preddvoru in Kranju je potem obširno spregovorila voditeljica programa, ki seveda ni pozabila že v uvodu povedati, da bo PD Kranj leta 1999 praznovalo svojo stoletnico – pred sto leti je bila namreč ustanovljena Kranjska podružnica Slovenskega planinskega društva, katere člani so bili tudi iz Pred-dvora in z Jezerskega. »Njihova prva želja je bila zgraditi planinski postojanko na isti lokaciji, na kateri zdaj stoji planinski Dom na Kališču. Zaradi neusklajenosti in nerazumevanja, še predvsem med domačini, pa takrat te koče niso postavili, ampak so deset let pozneje zgradili znamenito Prešernovo kočo na najvišjem vrhu Karavank, na Stolu. V šestdesetih letih so vendarle zgradili tudi planinsko postojanko na Kališču, konec osemdesetih let pa obnovili pogorišče na Jakobu; kočo je zgradila takratna Iskra, zdaj pa je v upravljanju Iskrine planinske sekcije, ki sicer deluje v okviru PD Kranj.«

Omenila je še, da so v povojnem času na tem območju speljali osrednjo slovensko planinsko pot, »Gorenjsko partizansko pot«, nadalje transverzalo Kranjski vrhovi in Storžičevo transverzalo, vrh Storžiča pa je zajet tudi v Poti prijateljstva Alpe-Jadran. »Letos so,« je dejala, »v Preddvoru ustanovili zelo močno Planinsko sekcijo Preddvor, za kar gre posebna zahvala preddvorskemu županu Miranu Zadnikarju in načelniku sekcije, gorske-mu reševalcu in zdaj tudi oskrbniku **Živku Drekonji**. Preddvorčani se lahko pohvalijo tudi s plezalnim vrtcem, ki je nastal v dolini Bistrice in ki ga poleg športnih plezalcev in alpinistov s pridom uporabljajo tudi gorski reševalci.«

Nadalje je spregovorila o še eni pomembni akciji: leta

»Ni veliko organizacij, ki bi se lahko pohvalile, da v njej nekateri delujejo več kot pol stoletja, mi pa v svojih vrstah imamo take grče.« Je dejal predsednik PZS Andrej Brvar.

1998 so člani PD Kranj skupaj s svojimi sekcijami prvič po vojni uresničili nekoliko nenavaden projekt: očistili in uredili so visokogorske izvire ter postavili lepa in okolju prijazna korita, ki so za obiskovalce teh gora zanimiva popestritev.

Naposled je povedala, da so iz Preddvora in njegove okolice kar številni znani planinci, med njimi nekdanji vrhunski športni plezalec **Srečo Rehberger**, alpinist, učitelj smučanja in ekspedicionist **dr. Ivo Valič**, ravnatelj osnovne šole v Preddvoru je bil **Luka Karničar**, ki se je skupaj s še štirimi tovariši gorskimi reševalci smrtno ponesrečil v Turski gori, kot nosači, predvsem še na Kališče, so se proslavili domačini **Šveder**, **Korošec** in **Anželj**, v Preddvoru in okolici pa imata svoje korenine tudi zlata olimpijska rokometiška **Alenka Cuderman** in varuh človekovih pravic **Ivo Bizjak**.

SPREMENJENE NAVADE OBISKOVANJA GORA

Za njim je po pesmi Storžič spregovoril predsednik Planinske zveze Slovenije **Andrej Brvar**, ki je dejal:

»Nedvomno drži, da smo se v tem desetletju poslovlili od enega od zlatih obdobj slovenske planinske organizacije, ki jih je bilo v preteklosti na pretek in ki jih bo 1

tudi v prihodnosti dovolj. Bogato obdobje je odlikovala množičnost članstva, čez 100.000 v najboljših letih, živahna obnova in gradnja koč, pestra in bogata društvena aktivnost, mednarodno odmevni dosežki alpinistov itd.

Spremenjene družbene, ekonomske in socialne razmere se odražajo tudi na razmerah za delo društev in društvenih aktivistov. Manj je možnosti in pripravljenosti za prostovoljno delo v društvih, na katerega povrh vsega družba gleda zviška. Če na eni strani razumem, da morajo zavoljo ekonomskih razmer posamezniki, zlasti pa mladi, bolj skrbeti za lastne eksistenčne potrebe in jim ostaja manj časa za društva, pa je nerazumljivo, da država z različnimi ukrepi ne spodbuja društvenega dela.

Spremenjene navade obiskovanja gora so povzročile, da naše kočice, predvsem v sredogorju, zvečer samevajo. Vedno več je enodnevnih izletov. V ritmu, ki ga prinašajo novi časi, hlastamo tudi za gorskimi užitki. Drvimo po poteh na ciljne vrhove, da bi končali izlet še isti dan in kasneje na večer podoživljali videno udobno zleknjeni doma. Zvena alpinističnega kladiva v stenah ni več slišati, pa ne zgolj zato, ker klini v plezalnih smereh ne bi bili potrebni, pač pa zato, ker je alpinist v vznožju sten danes redkost. Zato je tudi nesreč več kot kdajkoli prej. Planinstvo vse manj ostaja način življenja. Odmerjen čas za obisk gorá postaja vse krajši, cilji obiskovalcev so vse bolj zahtevni, zato silijo v večje tveganje.

Vse to so navade današnjega življenja, ki slabo vplivajo na varnost obiskovalcev gorá. Zato planinski organizaciji množičnost za vsako ceno ni več glavni cilj, kvečjemu želimo množice obiskovalcev navdušiti za planinstvo kot način življenja.

Pa niso vedno za tako obnašanje krive množice, ki bolj oblegajo naše poti. Tudi vódenih izletov društev je manj kot prej, število planinskih šol se je razpolovilo, zato novi obiskovalci gorá prihajajo na strme poti ne pripravljeni in nepoučeni. Naši predlogi oblastem in medijem, da bi skupaj dvigovali planinsko znanje množicam, so doslej naleteli na gluha ušesa.

Verjamem, da smo najbolj kritična leta tega kriznega obdobja že prešli. Smo se pa na take spremenjene razmere večkrat odzvali povsem neprimerno. Nekatere sta na začetku povsem obsedla pojma denacionalizacija in privatizacija družbenega premoženja. Spet drugi so skušali ukinjati tisto, kar so naši predhodniki dobrih sto let spravljali skupaj. Zidanje plotov je ponekod mejilo na sebičnost; drobljenje je imelo prednost pred združevanjem. Imeli smo veliko zmede v glavah in za notranje težave so bili praviloma krivi drugi.

To je trajalo toliko časa, dokler v organizaciji ni dozorelo spoznanje, da so pred nami novi, spremenjeni časi in novo razvojno obdobje. Nekateri to poimenujejo tranzicija, nekateri novi izzivi, ki jih je bilo že v preteklosti nebroj. Eno pa vsekakor drži: če ne bomo svojega dela in dejavnosti prilagodili novim časom, bosta trpela naš ugled in družbena moč. Že nekaj let se vizije, kako ravnati danes za jutri, prepletajo okrog razprav o Vodilih, ki

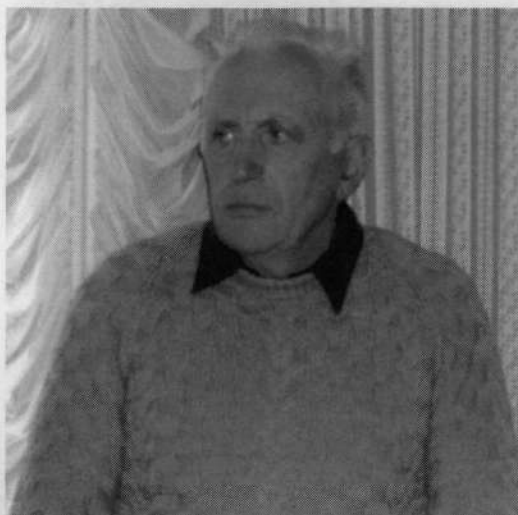
Svečana listina PZS za leto 1998: Maks Dimnik

naj bi pokazala skupno pot v novo tisočletje človeštva in novo stoletje planinske organizacije.

Resnici na ljubo: vsa leta tega desetletja nismo tavalji v temi, kot bi kdo morda zaključil na podlagi teh besed. Planinska zveza Slovenije in z njo 220 planinskih društev je postala mednarodno spoštovana, ugledna organizacija. Že dovolj zgodaj smo spoznali, da dolinskega standarda ne gre prenašati v gore; zato izvajamo ekološko sanacijo planinskih koč že lep čas. Čeprav težje kot prej pa nam vendarle še uspeva obnavljati planinske kočice. Gorski reševalni službi smo uspeli urediti status javne službe, da so reševalci materialno opremljeni kot še nikdar v 85-letni zgodovini, tudi vrhunskim alpinistom smo uredili status.

Vsak konec leta je čas za ustvarjalni premislek o učinkovitosti našega početja, čas za štetje tolarjev in strganjih društvenih malhah. Po prvih podatkih so planinska društva v planinskih kočah iztržila za 10 do 40 odstotkov manj kot lani, manj izpada obiska je bilo v kočah v sredogorju, več v visokogorju. Koliko bo ostanka, ki ga bomo lahko porabili za tekoče vzdrževanje koč, bodo pokazali računovodski izkazi ob koncu leta. Manjšemu obisku planinskih koč so botrovali nestalno vreme, nekonkurenčnost planinskih koč z drugimi turističnimi cilji in spremenjene navade obiskovalcev gora, ki vedno več izletov opravijo v enem dnevu. Vedno bolj se utrjuje spoznanje, da se planinske kočice polnijo z ustrežno dejavnostjo planinskih društev v dolini. Pri tem jim osebe v kočah z domačim vzdušjem in strokovnostjo lahko izdatno pomagata.

Planinska zveza Slovenije izkoristi ta čas tudi za podelitev najvišjih in najbolj cenjenih in častnih priznanj. Ni veliko organizacij, ki bi se lahko pohvalile, da v njej delujejo nekateri več kot pol stoletja. To je običajno daljša doba, kot jo prebijemo na delovnem mestu ali pa z življenjskim partnerjem. Samo ljubezen do življenja je pri njih daljša od ljubezni do gora. Mi imamo v svojih vrstah take grčice in na to smo upravičeno ponosni.

Svečana listina PZS za leto 1998: Božo Jordan

Svečana listina PZS za leto 1998: Alojz Jan

Vemo, da so planinski organizaciji vedno dajali pečat ljudje, ki so razvijali planinsko misel in idejo, širili obzorja, premikali zakoreninjene meje možnega, tvegali v svojih odločitvah in dejanjih. Ker so znali preliči duha,

energijo in voljo v dejanja, ki so krepila in širila organizacijo, so pustili v njej trajne neizbrisne sledi svoje biti.

Danes se bomo nekaterim oddolžili z vročitvijo sveča-

namesto komentarja

KONCESIJE

Planinci v gorah sicer nismo bili nikoli sami, toda nad nekim področjem »izrabe« gorskega in hribovskega sveta smo vendarle imeli nekakšno licenco: nad planinstvom, gorohodništvom, alpinizmom, gorništvom v najširšem smislu. Pastirji so imeli v gorah čisto svoje interese, vsakršni nabiralci svoje, znanstveniki svoje, lovci svoje. Planinci kot poseben segment uporabnikov gorskega sveta so vseskozi skrbeli za »turistovski« vidik: nadelovali so planinske poti tam, kjer jih ni bilo, pa so jih potrebovali, gradili planinska zavetišča, postavljali na gorskih vrhovih svoja znamenja, najpogosteje skrinjice z žigi in vpisnimi knjigami, postavljali kažipote in na koncu koncev poskrbeli za svoje (in tudi tuje) poškodovane in mrtve občudovalce tega »nekoristnega sveta«.

Zdaj so nekateri iz gorskega sveta odšli (vendar se prav zadnji čas marsikdo spet vrača), v njem pa so se začeli naseljevati drugi, ki tam iščejo svoj prostorček pod soncem. Pride, na primer, nekdo in tam postavi ali uredi kočjo, prodaja v njej tisto, po čemer povprašujejo planinski obiskovalci, jih nemara celo prenoči, spiše vlogo, da bi kočjo sprejeli med planinske postojanke – in postane član te bratovščine. Pride drug na dobro obiskovano goro, tam za med pro-

daja tisto, kar gre v promet, se obiskovalcem prikupi s posebnimi »certifikati«, ki potrjujejo, da je bil kupec v resnici na vrhu te gore, kjer je bil nemara celo krščen, pospravi zapitek in gre. Pride spet tretji, ponudi kažipote in je ob dovoljenju pristojnih planinskih organov nagrajen z odobravanjem, ker jih je dal čisto zastonj – tista »malenkost«, da je za protiuslugo skupaj s planinsko vsebino in informacijo na tej tabli tudi darovalčeva reklama, seveda sploh ni omembe vredna. Pride še kdo in je pripravljen kaj prispevati za planinski dom, če bo seveda odtlej na njegovem pročelju ali na oznakah pred kočjo velik darovalčev znak – in tako naprej.

Ali je staromodno odklanjati darilo, če gre za tako vezano trgovino, da ima darovalec od te kupčije celo več kot obdarovanec? Ali je v duhu sedanjega časa, da je skupaj z informacijo o smeri in oddaljenosti planinske kočje ali gorskega vrha tudi podatek, katero pijačo dobrega slovesa tam najraje točijo in pijejo?

Ta svet je nemara zdaj nekoliko obrnjen na glavo: ali ne bi bilo normalneje, da bi stoletni upravljalci gorskega sveta, ki bi jim država seveda prav rada dala koncesijo za takšno dejavnost, odločali o tem, kaj bo tja gor prihajalo iz dolin, ne pa, da se za majhen denar prodajajo in odstopajo od doslej najpogosteje ravnih poti? Država bi bila pravzaprav lahko zelo zadovoljna, da ima tako prizadevne in za te namene vsestransko usposobljene upravljalce. Če pa se tega še ne zaveda, bi morali biti v planinskih vrstah vplivni in vztrajni »udje«, ki bi ji to dopovedali.

Marjan Raztresen

Saj to ni res: edina med lanskoletnimi najvišjimi odlikovankami PZS je bila Iva Benc iz PD Rašica, ki je ob svoji 80-letnici dobila Spominsko plaketo Planinske zveze Slovenije.

Planinska rehabilitacija po 40 letih: zlati častni znak PZS za nekdanjega predsednika PD Dovje Mojstrana Jožeta Koširja.

ne listine, plakete ali donatorskega priznanja. Že tako globoke sledi, ki jih, dragi nagrajenci, puščate v planinski organizaciji, se bodo s tem še poglabile. In to je tudi smisel in cilj naših priznanj. Vzemite, da se del hvaležnosti organizacije do dela, ki ste ga opravili, skriva v vročem priznanju.«

NAGRAJENI PLANINCI

Planinska dejavnost bi bila v vsej svoji zgodovini veliko siromašnejša brez pomoči, ki ne terja plačila, pa naj gre za denarne prispevke, podarjene materialne dobrine ali preprosto za skupno zavzetost za uresničevanje goriških načrtov. Velike listine o donatorstvu za leto 1998 je Planinska zveza Slovenije podelila trem podjetjem, in sicer Elektro Ljubljana, Ljubljanskim mlekarnam in Pivovarni Union. Ta tri podjetja so lani materialno pomagala markacistom PZS, ki so obnavljali najzahtevnejše planinske poti. Osebnost iz rok pred-

sednika Brvarja prevzela listino samo predstavnic ljubljanske pivovarne, predstavnikov drugih dveh podjetij na podelitvi ni bilo.

Za malone vse prisotne je bil skorajda šok, ko je voditeljica programa povedala, da so tudi med planinci ljudje, ki so zaradi svojih prepričanj doživljali tragične usode. »Ker Planinska zveza Slovenije čuti moralno dolžnost, da se jim oddolži, je danes med nami **Jože Košir**« – PZS pa se mu je oddolžila z zlatim častnim znakom PZS.

Jože Košir, do leta 1953 predsednik PD Dovje Mojstrana, je sicer uredniku Planinskega vestnika po končani prireditvi nadrobno opisal, kakšna je bila ta njegova tragična usoda, vendar ni želel, da bi jo na straneh naše revije obudili; pozabljeno naj bo vse slabo, je rekel, vsaj za širšo javnost, saj sam tistih dogodkov pač ne bo mogel nikoli pozabiti. Med pripravami na proslavljanje 60-letnice slovenske planinske organizacije, ki je

10 odstotkov dražja članarina in naročnina na PV

Na zadnji lanskoletni seji Upravnega odbora Planinske zveze Slovenije, ki je bila 5. decembra v hotelu Bor v Preddvoru na Gorenjskem, so se člani na predlog Predsedstva PZS odločili za 10 odstotkov višjo članarino PZS in za prav toliko višjo naročnino na Planinski vestnik.

Priporočena članarina za A članstvo (redno članstvo v PZS, 50 odstotkov višje zavarovalne vsote pri nezgodnem zavarovanju, 25-odstotni popust pri naročnini na Planinski vestnik, ta popust pa se pri družinskih članih lahko sešteva, 50 odstotkov popusta pri enem izvodu stenskega koledarja za letošnje leto, brezplačen izvod koledarja akcij PZS, zavarovanje reševanja v evropskih gorah, brezplačne storitve Planinske knjižnice in bon za 450 tolarjev, vnovčljiv ob nakupu izdaj Planinske založbe) je 4400 tolarjev, od tega pa morajo planinska društva Planinski zvezi odvesti 3300 tolarjev.

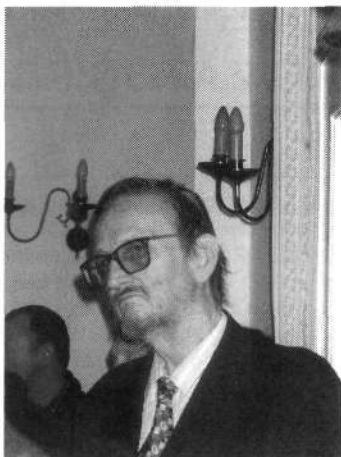
Priporočena članarina za B člane, ki je najpogostejša članska kategorija med odraslimi slovenski-

mi planinci, je letos 1320 tolarjev (prispevek za PZS je od tega 660 tolarjev). Starejši člani, tisti nad 70 let stari, lahko pri članarini B uveljavljajo 40-odstotni popust, če seveda želijo, takšna članarina B pa znaša letos 800 tolarjev (od tega prispevek za PZS 400 tolarjev). Naposled je priporočena članarina C za mladino do dopolnjenega 18. leta starosti, za redne študente pa do 25. leta starosti, za letošnje leto 550 tolarjev (od tega prispevek za PZS 275 tolarjev). Če sta v družini oba starša člana planinskega društva, pri čemer vrsta članstva ni pomembna, imajo otroci – člani C 50 odstotkov popusta pri C članarini; priporočena takšna članarina za letos je 270 tolarjev (in od tega obvezen prispevek za PZS 130 tolarjev). Seveda lahko planinsko društvo članarino poljubno zviša, če oceni, da bi njegovi člani takšno članarino zmogli, in jo zniža, če oceni, da priporočene članarine marsikdo ne bi zmogel. Seveda pa morajo v obeh primerih Planinski zvezi poslati enak obvezen znesek od vsake članarine.

Letna naročnina na Planinski vestnik je letos 3850 tolarjev (10 odstotkov več kot lani), posamezna številka stane 400 tolarjev. Članarino je treba tako kot lani poravnati do 31. marca.

Kdo bi si mislil, večni mladenič Tomaz Jamnik, načelnik Postaje GRS Kranj, je bil lani star 60 let.

Franci Pavšer, legenda slovenskega radijskega športnega novinarstva, ki je med drugim dolga leta poročal o vseh najpomembnejših planinskih dogodkih pri nas, je ob svoji 60-letnici lani prejel Spominsko plaketo PZS.

potem tudi bila v Vratih in ki jo je imelo na skrbi velik del PD Dovje Mojstrana in seveda tudi njegov predsednik, se je – ne da bi bil kriv – tako hudo zameril oblastem, da je nemudoma izgubil malone vse, kar je do takrat imel (pa ne materialnega) in se je moral celo izseliti iz svojega rojstnega kraja v Zasavje...

Spominsko plaketo PZS podeljuje slovenska planinska organizacija le enkrat, in sicer posameznikom za njihovo uspešno delovanje in izjemne dosežke, nagrajenci pa jo dobijo ob svojem okroglem življenjskem jubileju. Podelijo jih le posameznikom, ki so za svoje dosežke in delo prej že prejeli Zlati častni znak PZS.

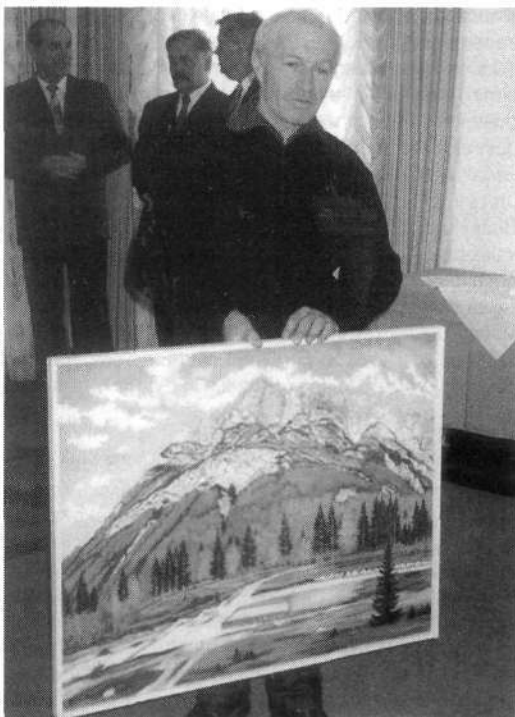
Lanskega decembra je to priznanje ob svoji 50-letnici, ki jo je proslavljal lani, prejel **Marko Dernovšek** iz PD Litija, ob svoji 60-letnici **Franci Pavšer** iz PD RTV, **Ivan Plešnik** iz PD Mežica, **Ferdo Pušnik** iz PD Črna na Koroškem in **Oto Čegovnik** iz PD Prevalje, ob svoji 70-letnici **Karel Mastek** iz PD Mežica, **Ivan Veble** iz PD Brežice, **Viktor Eržen** iz PD Radeče in **Stanislav Tauses** iz PD Rimske Toplice, ob svoji 80-letnici pa **Ivanka Bevc** iz PD Rašica, **Jože Nastran** iz PD Škofja Loka in **Hinko Rebernik** iz PD Ruše.

Na slovesnost v Preddvoru so povabili tudi nekatere lankoletne »okrogle« jubilate, ki so spominsko plaketo že prejeli, lani pa so praznovali višji okrogel življenjski jubilej. Vabljeni so bili 60-letnika **Vojko Čeligoj** in **Tomaž Jamnik**, 70-letnika **Andrej Černilogar** in **Franc Pačnik** ter 80-letnika **Avgust Delavec** in **Herbert Zaveršnik**.

Naposled so kot vrhunec slovesnosti podelili najvišja priznanja, ki jih PZS podeljuje posameznikom in organizacijam za izredne prispevke k razvoju planinske dejavnosti in za življenjsko delo. Upravni odbor Planinske zveze Slovenije je sklenil, da to priznanje za leto 1998 prejmejo **Maks Dimnik** iz PD Jesenice za življenjsko delo na področju alpinizma, **Alojz Jan** iz PD Gorje za življenjsko delo v planinskem društvu, **Božidar Jordan** iz PD Polzela za izjemno delo na področju vzgoje in izobraževanja in **Franc Salberger** iz PD Dovje Mojstrana za življenjsko delo v planinskem društvu (ta se prireditve ni udeležil, za kar se je prej opravičil). V imenu nagrajencev se je za priznanja zahvalil Maks Dimnik.

Še nekdo je na slovesnosti v Preddvoru prejel čestitko Andreja Brvarja, ki jo je izrekel v imenu Planinske zveze Slovenije: **Janez Brojan mlajši** iz Mojstrane za najvišje svetovno priznanje na področju gorskega reševanja, ki ga je kot edini Slovenec doslej prejel novembra v Italiji. Od PZS je prejel veliko oljno sliko Zaplate, znane gore nad Preddvorom.

Uradni del je bil s tem končan, neuradni se je šele začel: prvo dejanje je bila zakuska z bogato obložene hotelske mize, drugo dejanje pogovori med stari in novimi znanci – saj se ve o čem.

Andrej Brvar je v imenu PZS izročil dobitniku lankoletnega najvišjega svetovnega priznanja za delo v Gorski reševalni službi Janezu Brojanu oljno sliko Zaplate.